

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

розвиваюча та формуюча домінанта.

Педагогічний зміст процесу морального становлення особистості в молодшому шкільному віці полягає в тому, щоб допомогти дитині просуватися від елементарних навичок поведінки до вищого рівня, де потрібна самостійність прийняття рішень та свідомий вибір.

Успішність цього виду діяльності полягає у формуванні моральних цінностей учня і залежить від грамотності педагога, різноманітності методів, які він застосовує.

Література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти URL: <http://mon.gov.ua/content/Osvita/derj-standart-pochatk-new.pdf>
2. Навозняк Л.Л. Діагностика сформованості духовно-моральних переконань в учнів початкових класів. Нова педагогічна думка. 2007. № 82 (2). С. 46-55.
3. Ткачук Т.Л. Психологічні тенденції розвитку моральних цінностей у підлітковому віці: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 22 с.

УДК 373.3.015.3:159.922.73:373.3.06-053.4-056.2/.3(043.2)

БРЕЦКО І.І.

кандидат психологічних наук, доцент

ВАРГА В.С.

кандидат психологічних наук, доцент

КОВАЧ В.Ю.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 053 Психологія

Мукачівський державний університет

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ

Виховання правильних стосунків з дорослими – один із ключових моментів підготовки до школи. Дітей з підвищеною чутливістю та сором'язливістю слід заохочувати якомога частіше взаємодіяти з різними дорослими. Набуваючи досвіду у стосунках з іншими людьми, вони стають більш впевненими та вільними у спілкуванні. Це позитивно впливає на стосунки з учителем, полегшує адаптацію до шкільного життя. Кожній дитині потрібна здатність приєднуватися до дитячого колективу, працювати з іншими, поступатися певним умовам, а не поступатися іншим. Ці особливості дозволяють адаптуватися до нових умов. Досвід стосунків у групі однолітків складається з різних видів діяльності. У спільних іграх та роботі завжди присутній елемент співпраці, фокус кожного зусилля – загальний результат.

Якщо дитина не готова до соціальної позиції учня, то навіть маючи необхідні вміння та навички, високий рівень інтелектуального розвитку, в школі їй буде непросто. Ще гірше, якщо діти не хочуть ходити до школи. І хоча

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

таких дітей небагато, вони викликають особливе занепокоєння. Причиною такого ставлення до школи є, як правило, помилки у вихованні дітей. Часто це відбувається через залякування дітей у школі, що є дуже небезпечним та шкідливим для особливо небезпечних та невпевнених у собі дітей. Можна зрозуміти страх і тривогу цих дітей щодо їхнього майбутнього навчання. І вчитель повинен приділити цим дітям багато терпіння, уваги, тепла і часу, щоб змінити своє ставлення до школи, наповнити їх вірою у власні сили. І це, звичайно, складніше, ніж розвивати позитивне ставлення до школи з самого початку [4].

Позитивне ставлення до школи включає як інтелектуальну, так і емоційну складові. Прагнення зайняти нову соціальну позицію, тобто стати учнем, визнаючи важливість шкільної освіти, повагу до вчителя, старших учнів, відображає любов, повагу до книги як джерела знань. Однак відвідування школи не означає, що лише її стіни роблять дитину справжнім учнем. Він ще не зміг цього зробити, і зараз дитина на шляху до важкого переходу, і вона може ходити до школи з різних причин, зокрема з неакадемічних: батьки змушують, її бігати між перервами.

Діяльність дітей, а особливо гра як провідна діяльність у дошкільному навчальному закладі та спілкування з дорослими, є чинниками соціалізації дітей, механізмами їх участі в суспільстві в соціокультурних нормах людських відносин. Кожна дитина повинна увійти в дитяче суспільство, діяти з іншими, поступатися якійсь ситуації, а не поступатися іншим. Ці характеристики дають можливість адаптуватися до нових соціальних умов. У спільній грі діти вивчають мову спілкування, вчать координувати свою діяльність з іншими видами діяльності, вчать взаєморозуміння та взаємодопомоги.

Розвиток дитини з особливими освітніми потребами здійснюється, в умовах спеціально організованого, цілеспрямованого процесу навчання і виховання. Успішне пристосування дитини неможливе без формування соціальної компетентності, під якою розуміють систему знань про соціальну дійсність і про себе, систему складних соціальних умінь і навичок взаємодії, сценаріїв поведінки в типових соціальних ситуаціях [1].

Вважається, що діти до 5 років, а іноді і старші не завжди усвідомлюють свою особливість і необхідність цілеспрямованого впливу на своє здоров'я. Дітям з особливими потребами досить важко усвідомити і тверезо оцінити особливості свого розвитку, у цьому їм можуть допомогти батьки, рідні, друзі, фахівці спеціальних закладів. На формування власного ставлення до себе та стану свого здоров'я, дуже сильно впливає саме ставлення близьких та оточуючих людей [3].

У процесі соціально-психологічної адаптації дітей з особливими освітніми потребами соціальний розвиток виступає, як складне та суперечливе явище, яке пов'язане з соціалізацією та індивідуалізацією. Соціалізація – це процес прилучення дитини до соціального середовища, а індивідуалізація – це

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

процес становлення універсальних соціальних здібностей, які характеризують ступінь його самості [2].

Специфіка соціально-психологічної адаптації дітей з особливими потребами полягає у тому, що потрібно враховувати показники певного типу дизонтогенезу. Необхідно брати до уваги особливості знань та уявлень дитини, щодо оточуючого її середовища, про її місце та роль у ньому, про особливості взаємодії людей. Адаптація полягає у засвоєнні дитиною соціальних норм та правил. Важливо стимулювати інтерес до ігрової поведінки в процесі, якої дитина може засвоювати різноманітні ролі та знайомитися з особливостями їх поведінки. У процесі гри дитині з особливими потребами може вибудовувати взаємостосунки з іншими людьми і таким чином вибудовувати власний соціальний досвід [5].

Кожна дитина потребує вміння бути частиною дитячого колективу, діяти з іншими, поступатися в одних ситуаціях і не поступатися в інших. Ці характеристики дають змогу адаптуватися до нових соціальних умов, що є основним джерелом формування нових психологічних якостей. Новоутворення визначають соціальну ситуацію розвитку, вони є вихідними точками для всіх динамічних змін у психіці дитини.

Наприкінці дошкільного періоду мотиваційна сторона людської діяльності інтенсивно поглинається ігровою діяльністю. Тому необхідно розвивати та вдосконалювати реальні стосунки за допомогою ігрової діяльності.

Література

1. Бастун Н., Причини невстигання першокласників. Психолог. 2002. №33. С. 16-20.
2. Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей: *збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* / за заг. ред. проф. О. Кікінежді. Тернопіль: Стереарт, 2014. 884 с.
3. Компанець Н. М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ. Київ. 2018. 66 с.
4. Кузьменко В. У. Консультативна допомога батькам: дієві рішення. *Дошкільне виховання*. 2016. № 6. С.6-9.
5. Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника: колективна монографія / Т. Кочубей та ін.; за заг. ред. В. Кузя. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 212 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>